

Katovo svědomí Vladimír Mendlík, *1899 Český Malín

Činnost banderovců se na jaře 1943 ohlásila zprvu ojedinělými, později hromadnými vraždami Poláků, a také vraždami sovětských aktivistů z let 1939-1941, především komsomolců. Přes nepsaný zákon „omerty — mlčení“, se šídlo v pytli neutajilo. Nějak jsem se doslechl, že práci kata u nich vykonává Mychalko. Velmi mne to překvapilo. Takový dosud slušný, solidní člověk, kterého jsem dobře znal. Ač jsem riskoval hlavu, nedalo mi to, abych se při setkání s ním, na to přímo nezeptal: „Prosím tě, Mychalko, to snad nemůže být pravda, co se o tobě říká...“ „Co?“ „Že prý vykonáváš funkci kata“... Se slzami v očích, celý se třesa, odpověděl: „Ano, je!“ „Jak jen můžeš?“ „To máte tak, když se zformovala ‘pidpil’na’ (ilegální) organizace, přišli za mnou ‘chlopci’ s mobilizačním příkazem, stejně tak, jako za ostatními Ukrajinci.“

Kdo by se do rána nedostavil na určené shromaždiště, bude zavražděn s celou rodinou a jeho ‘chata’ (usedlost) bude vypálena. Na shromáždění byli zvoleni jednotliví funkcionáři a velitelé. Mladí křiklouni se drali o funkce. Jen o funkci kata nikdo nestál. Nakonec ji řešili losem. Měl jsem tu smůlu, že jsem si vytáhl ten prokletý los...“ „Do smrti snad nezapomenu na své dvě první oběti, dvě mladé dívky-komsomolky. Děvčata k pomilování, krev a mléko. Jen žít a milovat. Třásl jsem se jako osika. Odmítl jsem rozsudek banderovského ‘soudu’ vykonat. Dva chlopce z ‘SB’ (služba bezpečnosti) mi nasadili bodáky mezi lopatky a vlili mi do úst láhev samohonky na kuráž. Když konečně oběti zůstaly viset v oprátkách, bylo mi z toho zle. Potřísnil jsem své ruce krví a duši smrtelným hříchem. Podruhé to byly dvě Polky. Znovu jsem odmítl. Nasadili mi bodák mezi lopatky: ‘Bud’to vykonáš rozsudek, nebo se oběsis sám’... Lituji, že jsem v sobě nenašel dost sil, abych se oběsil sám. Rozsudek jsem znovu vykonal. Proč jen jsem se neoběsil před první popravou, dokud jsem měl ještě čisté ruce a čisté svědomí?“... Mychalko se přede mnou rozplakal jako malý kluk.. „Nevím, Mychalko, jak, ale se svým svědomím si to musíš vyřídit sám. Bůh ti buď milostiv!“... Chtěl jsem mu podat ruku na rozloučenou. Odmítl ji se slovy: „Nejsem hoden, abych přijal vaši ruku. Zapomněl jsem, že jsem člověk.“ Odešel zhroucený a nešťastný. Druhého dne jsem se dověděl, že se Mychalko oběsil. Neklesl zřejmě až ke dnu...

Martinovský, J. A.,-Širc,V.:Kronika Českého Malína, str. 121. 1984. Vydavatel a místo neuvedeno.